

NAS GLAS

**Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev
= za Slovenijo v Ljubljani. =**

Cena posamezne štev. 2 K 50 vln.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina K 100.—

Polletna naročnina K 50.—

Četrtna naročnina K 25.—

Za inozemstvo je dodati poštnino. Oglasi
po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta štev. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

F. A. (Prevalje):

Misli o šolstvu.

Že dolgo me ni v »Našem Glasu« tako zanimal kak članek kakor oni z naslovom »Materijalizem«, ker odgovarja mojim »Mislim o šolstvu«. V njem zastopa šolnik šolsko stališče, moj članek pa je zagovarjal praktično, ne materijalistično stališče.

Gospod profesor sam pravi, da starši ne pošiljajo otrok v šolo radi učenja, temveč radi mature. Istina! To je tisti voz, ki ga ne moremo razvozlati: šola bi morala namreč to stališče upoštevati, tradicija pa mu tega ne pusti. V članku »Karton mineralij« sem opisal zgodovinski razvoj šolstva iz Rima in Soluna; prvi nas je polatinil, drugi postavil na temelj domače govorice: vrhu tega so dobili severni narodi misijonarje, ki so gojili praktično šolstvo, pri nas pa se je dalje gradilo na stari rimski podlagi. In danes imamo rezultat: Anglež je ugnal v kozji rog sovražnike in prijatelje, praktični Švicarji in Škandinavci pa so se srečno izlizali skozi vso svetovno vojno.

Kaj pa ima pri tem šola? Vse, kar imamo je njena podlaga. Kakor so se Nemci hvalili leta 1870., da je šolnik dobil vojsko, ker je učence desetletja v primernem duhu vzgajal, tako je bila sedanja vojna rezultat idej, ki smo jih dobili v šoli. Saj j naše narodno zastopstvo ni družega, nego posnetek francoskih razmer za časa ljudovlade: dobili smo konstituant, kakor so jo imeli Francozi; narodne svete, kakor so jih imeli oni ne glede na to, ali so za današ. čase primerni ali ne.

Zato moramo sedaj, ko smo v lastni državi, otresti ves stari upravni in šolski prah z naših čevljev in si moramo usta-

noviti državo za življenje in moderni napredek, ne za prazne nazore. »šlagerje« in načela. Mi se še vedno prepiramo za centralizem in federalizem, ljudovlado in monarhijo, — drugodi pa zidajo tovarne, urejajo železnice in carino ter širijo trgovino. Pri nas še vedno govorimo o idealizmu in materijalizmu, drugodi pa se ljudstvo gospodarsko dviga in pri nas smo pravi berači v finančnem in duševnem oziru, v primeri z bančnimi projekti in znanstvenimi načrti, ki jih razvijajo drugodi. Najboljši dokaz nam je valuta: skalnata Švica ima svoj frank, žitorodna Jugoslavija pa svojo krono, čemu, ne bom razlagal.

Tega je kriva naša vzgoja. Latinščino grizemo osem let, grščino žvečimo šest let, ko ima fant maturo, ne zna povoljno ne ene ne druge, pač pa stoji osamljen s spričevalom v roki kakor planinec s palico vrh Triglava in — čaka na službo. Dvanajst let je posedal po šolah, končno pa še slišiš besedo, kakor mi jo je spregovoril nedavno neki izpitni komisar: ljubši mi je dijak brez mature, ker se hvaležno poprime službe in pridno pripravlja na izpit, nego maturant, ki si veliko domišlja in hoče radi mature biti upoštevan, ne pa radi prakse, ki ga še čaka.

Naši dijaki so z dvajsetim letom razočarani reveži; še večji razočarani reveži pa so starši, ki so 8—12 let plačevali drage stroške za vzgojo, a morajo končno milo prositi, da spravijo fanta v službico.

Ne, gospod! Tak študij je bil za Trubarjeve čase, ko smo imeli graščaka in kmeta, duhovna in trgovca — meščana; graščak je politikoval in pil, kmet je tlačnil in molčal, duhoven je imel cerkev, edino trgovec je delal. — Dandanes pa

ni tako. Dandanes imamo »bataljone« dijakov takih staršev, ki jim ne morejo preskrbeti družega nego primerno službo.

Zato upeljite v šolstvo lo k a l e n p o u k; v rudarskih, ribiških, tovarniških in drugih krajih se posveti 80% učencev rudarstvu ali industriji, zato bodi tudi šola temu primerna: pripovedujte jim o postanku zemlje, o razvoju favne in flore in dečki bodo drugače opazovali gore in naše rastlinstvo in živalstvo. Pustite latinska verba in adverba in razlagajte dijakom, kaka nezmerna sreča zadene narod, ki dobi take izumnike kakor so Edison, Siemens, Stephenson, Volta itd. Ne poučujte jih o Münchhausenu in ne — o kraljeviču Marku, pač pa o razvoju naše trgovske geografije, ki jo razlagajte tako, kakor Brehm in Haake, zgodovinsko »Številjenje« vrzite v koš in opisujte dogodke z gospodarskega in kulturno-praktičnega stališča, kakor je storil Momsen, Ranke, Helmold, Kammel itd. Seveda: takih debelih zvezkov, kakoršne so napisali zgoraj imenovani, mi za prvo pot ne zmoremo, glavno nam je m e t o d a.

V šoli čitate klasike; kako pa? Spominjam se, ko smo čitali De bello Gallico: cel semester — 16 strani; precepili in prekrojili smo vsako besedo, vsak sklon in vsako črko, konci leta pa smo se hvalili, da smo čitali Caesarja. In isto velja za vse klasike! Podučujte jezike po modernih metodah, da jih bodo učenci najkasneje v 4 letih perfektno govorili; dandanes lomijo latinščino 8 let, teologi celo 12 let, toda več razum kakega poročilca v latinščini, da se vsebina drugim prikrije, ne zmore nihče! In čemu vse to, ko 80% dijakov ne pohaja šole radi predmeta, temveč — radi ljubega kruha.

LISTEK.

Fr. Jorec (Ljubljana):

Samoizobrazba.

Javni nameščenci, ki hočejo veljati za moderne izobražence, se morajo v svojem prostem času še sami učiti. Praktično življenje zahteva vedno novega učenja, če hočeš s pridom izobraževati druge. Sama šolska izobrazba ne zadostuje. Omejenec je, kdor zna vrtiti le svoj kolovrat. Če smo zrno inteligence, moramo biti tudi na višku kulture. Vsak naš javni nameščenec zna razum slovenščine še kak tuj jezik. S pomočjo tega si lahko na najuspešnejši način razširi svoje duševno obzorje. V knjigah je ljudem, ki jih znajo brati, razodet ves svet in še marsikaj takega, kar se na svetu ne vidi in ne sliši, a je vedno dobro vedeti. Človeku je potrebno, da se uči do smrti. Preveč nikoli ne zna in kdor zna največ, zna še vedno premalo.

Preprosto ljudstvo na deželi smatra javne nameščence za nekake vsevedeže. Kdor ni dobro podkovan z znanjem o najrazličnejših domačih in splošnih svetovnih razmerah lahko zabrede v neprijetno zadrego. Naši kmetje in delavci so navadno jako radovedni, a tudi ukaželjni. Nikaka malenkost ni s pozitivnimi odgovori reševati njihova vprašanja. Javni nameščenec naj se ne odteguje taki družbi. Vsako priliko naj uporabi, da pride v dotiko in prijateljsko občevanje z ljudstvom. Hvaležno mu bo za vse, kar bo dobrega in koristnega izvedelo od njega, on pa bo imel veselo zavest, da je plodonosno vsejal na narodno ledino seme, ki si ga je sam pridobil z znanjem iz knjig in časopisov. Čitajte, čitajte, tovariši! In razmišljajte!

Dobre knjige naj bodo javnemu nameščencu najljubši in najdražji domač zaklad. Ni pa dovolj, da si knjige le izposojujete in površno prebirate, temveč si jih po možnosti sami nabavite, da so vedno

pri rokah. Mnoge knjige so sad večletnih preiskovanj in študij. Zato jih je tudi treba večkrat prebrati ter skrbno in temeljito proučiti. Potem šele imate pravi hasek od njih. Posebno je potrebno, da ima vsakdo v svoji domači knjižnici učne knjige za ono stroko ali vedo, ki mu je najbolj pri srcu.

Pri Slovencih se še vedno premalo vpošteva domače časopise in slovstvo. Celo v marsikateri naši inteligentni družini je za vse drugo dovolj časa in denarja, le za branje časopisa in slovenske knjige in za nakup domače literature vedno primanjkuje obojega. Mnogim nižjim javnim nameščencem je še vedno najljubša zabava, kavarna, gostilna, kvarte in pijača! Ako se en sam večer še toliko zapravi, se ne zdi nič škoda. Toda če bi bilo treba kupiti kako knjigo, takrat se jim vsaka krona grozno smili. Tovaši, po taki poti ne pridemo do boljše in srečnejše bodočnosti! Z bojkotiranjem knjige ubija-

Upeljite podobne šole, kakor so praktične učilnice, n. pr. tehnicum Mitrweida; kajti rabili bomo za svojo industrijo stotine inteligentnih predelavcev, ki morajo sami razumeti, kako se popravi stroj ali aparat, kako je delati s plini ali elektriko, o čemer dandanes nimamo pojma in vendar so povsodi električni zvonci in žarnice, plinovi motorji in lokomotive z dinami in turbinami. —

O vsem tem bi bilo mogoče še veliko pisati, kajti čas hiti in razmere nas silijo na delo; zato je prav, da imamo »Naš Glas«, ki dopušča stvarne razgovore, kajti v političnih dnevnikih se take debate — posebno o šolstvu — razblinijo v strankarsko strast in kompromitirajo poklic in stvarnost samo. V našem glasilu, kjer smo sami med seboj, pa govorimo z objektivnega stališča in z najboljšim namenom, potem bodo dopisniki in čitatelji za članke tako hvaležni, kakor je pisec teh vrstic hvaležen avtorju članka »Materijalizem«, da je vzbudil v njem inicijativo do debate.

Šolstvo in uprava potrebuje v naši hiši reforme tako, kakor nobena druga stroka javnega življenja.

A. Č. (Maribor):

Status davčnih uradnikov.

Po § 39. službene pragmatike in tozadavnega izvršilnega predpisa morajo oblasti, ki vodijo status njim podrejenega osebja, vsako leto do 31. januarja poslati v svoj resort spadajočim uradom za vsak činovni razred posebej sestavljene izkaze o uvrščenju uradnikov po činu. V poštevprihajajoči uradniki jih vpogledajo ter s svojim podpisom potrdijo pravilnost uvrščenja, oziroma se pritožijo proti uvrščenju v teku 14 dni po upogledu.

Ali se je to zgodilo za druge uradnike, ne vem; za davčne se ni, in glede teh bi rad nekaj rekel. Danes ne vemo, kako smo uvrščeni, ker nismo bili o tem uradno obveščeni. Zato tudi ne vemo, kljub zaupanju, katero stavimo v delegacijo, ali odgovarjajo stavljeni predlogi za imenovanje v višje činovne razrede pravilno in v čemu uvrščenju. Kolikor je bilo mogoče doznati, se je izvršilo uvrščenje po prevratu v smislu § 37. sl. pragmatike, to je, po času, ki ga je kdo prebil v svojem činovnem razredu; merodajen je bil torej datum zadnjega imenovanja. Kakšna krivica se s tem godi mnogim, naj bo razvidno iz sledečega!

V letu 1918. so se izvršila v vseh deželah bivše Avstrije imenovanja davčnih uradnikov v velikem obsegu. Dunajsko fi-

nančno ministrstvo je namreč dovolilo, da se vsi oni, ki imajo gotovo število službenih let ter so »prav dobro« in »dobro« kvalificirani, imenujejo v višji činovni razred. Vsa finančna deželna ravnateljstva pa niso izvršila imenovanj na eden in isti dan, ampak nekatera par dni prej, druga par dni pozneje. To je bilo takrat tudi brez vsake škode za uradnike, ker so ostali vsi istočasno imenovani med seboj v istem redu, kakor so bili pred imenovanjem. Vsa ravnateljstva so pa imenovala najprej »prav dobro« in kasneje »dobro« kvalificirane; tako so prišli v status »dobro« kvalificirani za onimi, ki so bili »prav dobro« kvalificirani.

Po prevratu smo se združili pod enim, ljubljanskim ravnateljstvom davčni uradniki iz več bivših avstrijskih kronovin (Štajerska, Kranjska, Primorska in mogoče še katere druge). Ker zahteva § 37. sl. pragm., da se uradniki uvrstijo, kakor že prej omenjeno, po datumu zadnjega imenovanja, in so se na Štajerskem izvršila imenovanja »prav dobro« kvalificiranih sredi aprila 1918 in imenovanja »dobro« kvalificiranih dne 28. aprila 1918, na Kranjskem s »prav dobro« dne 28. aprila 1918 in z »dobro« dne 17. maja 1918, na Primorskem s »prav dobro« dne 6. junija 1918 in z »dobro« dne 13. junija 1918, se je zgodilo, da so uvrščeni vsi na Štajerskem imenovani s »prav dobro« kvalifikacijo pred vsemi na Kranjskem z enako kvalifikacijo imenovanimi in vsi ti pred onimi na Primorskem z enako kvalifikacijo imenovanimi.

Nadalje se je v vsaki bivši kronovini »dobro« kvalificirane zapostavilo »prav dobro« kvalificiranim. (Ali je bilo to prav ali ne, v to se danes ne spuščam). V novem skupnem statusu velja to le za nekatere uradnike. Med tem ko štajerski »prav dobro« kvalificirani tovariši prednjačijo vsem »dobro« kvalificiranim, so štajerski »dobro« kvalificirani tovariši izenačeni s kranjskimi »prav dobro« kvalificiranimi, ker so se slučajno izvršila imenovanja obeh isti dan (20. aprila 1918); primorski »prav dobro« kvalificirani so pa zapostavljeni štajerskim in kranjskim »prav dobro« in »dobro« kvalificiranim tovarišem, tudi če imajo primorski tovariši 2—3 službena leta več kot prvi.

Mogoče je to pravilno, ali pravično se mi ne zdi. Po mojem skromnem mnenju bi se moralo ozirati pri prvotni sestavi skupnega statusa edino-le na število službenih let, ako je kvalifikacija enaka. Tega bi § 37. sl. pragm. ne smel ovirati — tudi začasno ne, ker Bog ve, kedaj dobimo novo pragmatiko.

Naloga društva davčnih uradnikov naj bi bila, da se zadeva uredi pravično za vse.

Ako je kdo drugačnega mnenja, naj se oglasi, ker trezno razpravljanje o stanovskih zadevah ne škoduje nikomur. Mogoče se v drugih resortih tudi tako godi?

Mladini starinom.

V št. 15. »Našega Glasa« mi je odgovoril »Starin« z ozirom na moj članek v št. 9. Nikakor nisem imel namena zagovarjati kako krivico, pač pa sem hotel in si bom tudi vedno prizadeval iztrebiti neumevanje, ki vlada v vseh uradniških krogih napram nam najmlajšim tovarišem. Veseli nas kot tovariše, da je Starin razložil svoje težnje, katere si naj merodajni krogi zapišejo za uho; odgovarjam pa na trditve, ki tangirajo tudi nas.

Štiri vojna leta ni bilo pri nas, kakor menda tudi ne v drugih strokah, nobenega naraščanja. Tako sta se sedaj stvorili vsaj v naši stroki dve skupini: predvojna in povojna skupina, ali, če hočete starini in mladini. Ko smo prišli v državno službo, so nas sprejeli starini kot oče svojega neboljenega sina. Po izpitih nas je ministrstvo imenovalo in smo prišli tako v činovni razred najmlajših starinov.

Pa je bil takoj ogenj v strehi. Sicer je ministrstvo takoj potem pomaknilo analogno tudi vse starine v višje činovne razrede, prepad med nami pa je ostal. Menda so nekateri neopravičeno videli v nas svoje tekmece. Vsak dan slišimo namreč, da so bili starini po štiri in še več let praktikanti ter toliko in toliko let v enem činovnem razredu. To vse pa smo mi dosegli v dveh letih in še preje.

Nihče ne taji, da se je godila starinom krivica. Preganjali in odrivali, zapostavljali in poniževali so jih nemške vlane, nemški in nemškutarski šefi. Pred Slovence so vrivali Nemce, nemškutarje ter razne neznačajne hlepuhe naše krvi. Ali pa naj se ista krivica godi tudi nam še danes, v svobodni Jugoslaviji? Ali naj zaradi starinom prizadetih krivic trpimo iz gole doslednosti prav iste krivice tudi mi? Tudi mi naj bi skoraj brezplačno morali garati, kakor so, oni nekdanj? — Komu na korist?

Da se to nezdravo razpoloženje iztrebi, bi morala biti dolžnost vsakega tovariša. Ni čudno, da se mlajši tovariši ne udeležujemo sestankov organizacij, ko nas nekateri celo tam zafukujejo, in ako se skupno doseže kak uspeh, ne pozabijo pricomniti: »Sin, nove hlače sem ti kupil, glej itd.«

mo pisatelje, knjigotržce, kulturo ter pehamo sami sebe v nevednost in pogubo! In ne čudimo se, če višji nimajo z nami ničesar govoriti!

Tudi ročno delo je javnemu nameščencu v veliko korist. V državi, kjer čislajo vsako pošteno delo, je imel vladar več sinov in je vsakega dal izučiti gotovega rokodelstva. Poznam uradnika, ki se je v dijaških letih med počitnicami izučil mizarstva. Zdaj ima najlepšo domačo zabavo, kadar si v svojem prostem času naredi kak okvir ali kako drugo manjšo sobno cpravo. S ponosom lahko pokaže na reči: »To je delo mojih rok!« — Neki župnik v bližnjih hribih je baže strasten kovač. Ko opravi zjutraj svojo mašo, gre v kovačnico, napravi ogenj v ješi, sleče vrhno suknjo, zaviha rokava in udari na žareče železo in naklo, da se daleč okrog razlegajo odmevi udarcev. Kmetje na polju slišijo to kovaško godbo in vzpodbujeni pljunejo v roke rekoč: »Le pridno de-

lajmo, saj gospod še kujejo!« — Nekateri javni nameščenci imajo na deželi vrt ali celo njivo za domačo obdelavo in večkrat tudi sami primejo za lopato, vile ali kako drugo orodje. Zdravi so, vedno veseli in vse jih čišla.

Gotovo vsi z veseljem opravljajo taka in podobna prostovoljna ročna dela. Blagor jim!

Potrebna so taka dela v večji ali manjši meri posebno onim javnim nameščencem, ki opravljajo svoje službene posle sedé v pisarni že zaradi utrditve zdravja. Človek, ki preveč sedi in se premalo giblje, postane nekako trhel in ne dočaka visoke starosti. Zato naj vsak pisarniški nastavljenec prime tudi za kako ročno delo in če ne dobi drugega, pa naj se vsaj enkrat na teden pošteno pretelovadi v drvarnici z žaganjem drv! Z utrjevanjem telesa se krepi tudi duh po znanem izreku: »In corpore sano anima sana«. Nobeno pošteno delo ni sramotno.

Ob ugodnem vremenu ob nedeljah in drugih prilikah pa naj javni nameščeneec zdravih nog napolni nahrbtnik s kosom kruha in steklenico mleka ter naj jo mahne na planine ali na višje bližnje hribe. V svobodni božanski prirodi visoko gori nad gnezdji človeških zlobnosti, strasti in samopasnosti pozabi vsaj za nekaj ur moreče skrbi in življenske nadloge. Tainstvena tihoča in veličastna krasota stvarstva mu napolni srce z najblažjimi ču-svi, in ves pomlajen se vrne domov!

Da pridigam, mislite? Verujte mi: če hočemo, da ima naša država najboljšo moderno upravo, je treba, da ima najkulturnejših, moderno izobraženih javnih nameščencev. Ne domišljujemo si, da smo na višku! Nemški, francoski, angleški javni nameščenci so — pred nami. Naše geslo bodi: dohitimo jih!

Trditev, da so tudi organizacije krive, ker so se vtihotapili v državno službo ljudje brez potrebne izobrazbe in kvalifikacije, vzdržujemo v polni meri. Zakaj ste pa potem organizirani? Svoje predpise imate in ako vam kdo dela krivico, je organizacija v prvi vrsti poklicana, da se brani in obrani. Pripomočkov imamo dovolj in, ako je treba, tudi skupni nastop »Zveze«.

V strelske jarke je bila vsakomur odprta pot. Ako se vam je tu zadaj tako stransko hudo godilo, zakaj niste prišli za nami? Kakšno trpljenje je bilo na frontah, vi seveda o tem ne morete soditi. Toda vsaj poskušajte se uživati v duševno razpoloženje na smrt obsojenih, ki ne vedo ne čemu, ne zakaj! Saj radi verjamemo, da ste med vojno dobo garali za tri, štiri, da ste trpeli pomanjkanje vsega, da je bilo vaše življenje sila bridko. Toda vse vaše »vlečenje« je bilo proti temu, kar smo morali prenašati mi, taka malenkost, da o tem ni vredno pisati.

V odstavku o izkušnjah sem pisal samo o življenjskih izkušnjah, ki nam jih je gospod člankar odrekal, in ne o strokovnih, ki jih pa imamo iste, kakor naši stari. Prakso pa si pridobimo.

Ako vas torej krivica peče, peče toliko bolj nas, da nas ne razumete. Mečejo se nam od lastnih tovarišev polena pod noge. To nas boli. V organizaciji se vodi skoraj le boj činovnega razreda proti činovnemu razredu, pri tem pa se zanemarljavo načelna vprašanja skupnosti. Kam to dovede, lahko vsak sam uvidi.

Mladin.

I. S. (Slov. gradec):

Ali opravičuje visokošolski študij zahtevo po zvišani plači?

Naslovno vprašanje si je gotovo stavil zlasti v zadnjem času vsak v upravni službi se nahajajoč akademično izobražen uradnik, ki nima za svoj veliki trud in obilico v študijah naloženega kapitala nikakega primerne plačila.

Skušnje zadnjega časa učijo, da je državi alfa in omega vse učenosti srednješolska matura, ki usposablja po mnenju sedaj vladajočih mož za vse, tudi najodgovornejše in težavnejše službe v državi. Duh demokratičnega časa je tak, da doseže absolvent gimnazije oziroma pogosto tudi absolvent 4—5 srednješolskih razredov isti činovni razred, kakor akademično izobražen človek. Uradniški šimel, potem katerega se spremeni po dolgoletni praksi uradnik ene ali druge kategorije v mehaničen stroj, ki dela po zakonih mehanike v določeni smeri in pa protekacija sta postala danes dva činitelja, ki sta edino merodajna za karijero uradništva. Pripadnost k stranki, ki se nahaja v vladi in delavnost za njene interese usposablja danes uradništvo za vsako službo brez ozira na dejansko zmožnost, študije in prebrite izpite.

Nastaja vprašanje ali naj bodo odločilne za napredovanje študije ali splošna sposobnost brez ozira na študije?

Priznavam, da se med uradniki, ki niso dovršili visoke šole, nahajajo prav pogosto zelo zmožni ljudje, ki zaslužijo za svojo pridnost in sposobnost posebnega odlikovanja. — Vendar pojem zmožnosti je zelo različen, je vedno relativen, nikdar absoluten; kar priznava eden za zmožnost in odličnost, klasificira drugi za manjšo sposobnost, kajti vse priznavanje je le izraz subjektivnega mnenja, ki se di-

ferencira po lastni zmožnosti, nepristranosti in uvidevnosti onih, ki podajajo svoje mnenje.

Nisem formalist, ki pripisuje zmožnost le onemu, ki izkazuje svojo sposobnost z odličnimi spričevali, nego realist v tem smislu, da naj se prizna onega, ki pokaže svoje talente in svojo posebno individualnost v težki borbi življenja. Vendar skušnja uči, da je za izvrševanje kvalificiranega dela sposobnejši oni, ki si je pridobil vse za ta posel potrebno teoretično znanje, nego oni, ki ga je rodila gola praksa. Le-ta slednji se giblje kot stroj v gotovih mejah svojega dela brez duševne inicijative in možnosti prekoračiti v praksi pridobljeni horizont, brez globoke uvidevnosti onega, ki je od mladosti vajen razmišljati o vsem kompleksu postranskih vprašanj, ki se v vsej raznolikosti porajajo iz kakega vprašanja.

Skratka dokazati hočem, da je za izvrševanje poklica treba študij, in sicer tem večjih in intenzivnejših študij, čim težji je poklic, za čegar izvrševanje je eden ali drugi poklican. — Z ozirom na to ne smatram spričeval in izpitov za gol formalizem brez praktične vrednosti, kot kakršne jih hočejo nekateri vreči vsevprič med staro šaro, ki nima za življenje nobenega pomena, nego jih smatram za dokaz usposobljenosti za izvrševanje gotovega poklica.

To velja za obrtnika, trgovca, kmeta, velja pa še v višji meri za duševnega delavca, uradnika, tehnika, zdravnika itd. Duševna izobrazba pa tudi izpopolnjuje značaj, ki je tem kremenitejši in stalnejši, čimbolj se je izčistil in ojeklenil v ognju znanosti. Da treba državi in človeštvu takih ljudi, ki naj kot regenerator ali kot serum proti bacilom slepega instinkta neuke mase delujejo v organizmu človeške družbe, je jasno.

Naloga države naj bode torej razširati izobrazbo in doseči med svojimi narodi čim višje število visoko izobraženih mož. Ti naj delujejo v narodnem organizmu v zgornjem smislu. Država pa mora tudi gledati, da se taki duševni delavci primerno nagradijo. Naj ne pusti, da poginjajo kot po študijah in delu izmorgani proletarijat na strmi cesti težkega življenja!

Danes živimo v dobi brutalnega demokratizma. Okorno delo rok zmaguje nad duševno silo. Vulgus profanum triumfira nad duševno aristokracijo, ki pada vedno nižje s svojega nekdanj tako bliščečega in slavljenega prestola v nizke sfere vsakdanjosti. Učenjaka karakterizuje danes mršavo, izmorgano telo in obnošena obleka, pred katero beži svet v svoji pohlepnosti po blesku. Danes triumfira izvoznikar, obvladuje svet trgovec s svojo pretkanostjo, učenjak, ki daje pravzaprav smer razvoju sveta, kateremu se ima človeštvo zahvaliti za vse pridobitve na polju splošne kulture, pa pada v nižave in v onemolnost, iz katere se ne more dvigniti vsled preziranja in uničevanja njegovih duševnih sil v višave, iz katerih naj kot solnčni žarek razsvetli zemljo in osreči človeštvo s svojo ljubeznijo do znanosti in svojim božanskim darom učenosti.

Neoporečno je, da prihajajo duševni delavci kateksohen z visokih šol in da dajejo ravno ti ljudje narodu in državi svoje obilnejše in kulturni svoj značaj. Nerazumljivo je pa, da se v naši državi za to kategorijo ljudi ni storilo ničesar, da se akademike meče v isto kategorijo kakor vse ostalo osobe v državni službi, vsled česar zamre toliko razvoja zmožnih sil v vsakdanji borbi življenja.

Med plačami akademičnih uradnikov, ki so si belili glave do 26. leta na šolskih klopih, zapravljali težko zaslužene kro-

nice svojih staršev in si uničevali živce z napornimi študijami, večkrat lačni nego siti, kakor je pač po večini usoda teh bohemistov, in med plačami onih, ki so že s 16. ali 18. leti počeli služiti si denar, ki so si že lahko z 20. leti privoščili kako ugodnost v življenju, medtem ko je akademik še vedno študiral, ni nobene razlike. — Eden kakor drugi dovrši navažno svojo kariero v 7. plač. razredu, samo s to razliko, da gre oni, ki je začel služiti s 17. leti, lahko v pokoj in na oddih že z 50. leti, a oni, ki je garal na visoki šoli in je vstopil šele s 26. leti, si lahko privoščijo odpočitek šele s 60. leti z navadno isto penzijo kakor drugi ali pa sploh vsled starosti in izmorganiosti večinoma ne doživijo penzije.

Honorirani za svoje študije so le odvetniki, zdravniki in drugi praktični poklici v zasebni službi, nikakor pa ne akademiki v državni službi. Ako se je priznalo sodnikom posebne doklade, se jim jih je priznalo z vso upravičenostjo; grajati pa je vredno, da se je prezrlo pri tem akademike drugih resortov.

Ako bode dosledno trajalo tako preziranje visoke šole, se mora prej ali slej reducirati število visokošolcev na oni minimum, ki bode lahko našel privatne poklice ali sodnijsko službo, kajti ne izplača se študirati danes, ko so stroški visokošolskega študija tako ogromni, da ni mogoče dolgov, na katere je skoraj vsak študent navezan, povrniti nikdar. Človek ne študira samo iz idealizma, zlasti danes ne, ko pomanjkanje in draginja ubijata ta čut, nego zlasti v svrhu zasiguranja boljšega kruha in plače, s katero je mogoče amortizirati dolgove.

Sprožiti sem hotel s tem misel organizacije vsega akademičnega uradništva brez razlike resortov v svrhu lažjega boja za našo staro pravdo, kajti vsaka organizacija je najboljši meč, s katerim se izvojuje zmaga. Takrat nam ne bode treba tako moledovati, ampak svesti si svoje moči zaklicala bode naša organizacija lahko s Shakespearjem: »I have no words; may voice is in may sword.« »Nimam več besed, moja beseda leži v mojem meču.«

Vestnik.

Delegaciji ministrstva financ! Gospodje pri zeleni mizi ste začeli stikati po potnih troškovnikih uradništva finančne kontrole, kako bi temu ali drugemu odtegnili zaslužene potne prispevke. Ali mislite, da je dandanes mogoče pošteno in vestno opravljati odgovornostipolno zunanjo službo tudi brez denarnih sredstev? Čemu nam kratite drugemu uradništvu v ministrstvu v Beogradu pripoznane ugodnosti? Ker imamo zavest, da služimo državi zvesto in pošteno, tožimo javno, da nam zasluženih potnih prispevkov ne privoščite in krivično po cela 2 do 3 meseca ne izplačate. Kdo je tega nereda kriv? — Drug dopisnik nam poroča: Kdor me pozna, ve, da nisem zabavljač ali neupravičen kritik, vendar pa obsojam ejanja, ki niso pravilna. N. pr. Tri mesece potujem in nadziram oddelke, — pa še do danes nisem dobil zasluženih troškovnih prispevkov za mesec svečan 1921. — Vsako potovanje traja 3 dni — (54 km). Koliko pa stane to denarja? In sedaj že tretji mesec držijo denar v Ljubljani. Ker se to ne godi le meni, temveč se hudujejo tudi drugi tovariši nad počasnostjo višje oblasti — prosim uredništvo, da podreza! Bis dat, qui cito dat!

Zapuščinske komisije. Gospodu »sudcu«, ki je reagiral v šte. 16. na pritožbo »sodnijske pisarne« v šte. 15., sledeče: Večje število sodnikov ni poprej izvrševalo in še tudi sedaj ne izvršuje vseh zapuščinskih komisij, ampak jih je odstopljalo in jih odstoplja pisar, uradnikom. Trditev, da se vsaka zapuščinska razprava lahko na licu mesta vrši, ne drži. Vrsti sodnikov, ki vse

zapuščinske inventure sami vrše in tudi zapuščinske razprave na licu mesta in doma dokončajo vse drugo delo, ki spada v njih delokrog, ne da bi s tem pisarno obkladali, čestitam. Nihče jim ni zaslužka nevošljiv. Drugače pa stoji stvar z ono vrsto sodnikov, ki vršijo le komisije same na licu mesta odredene zapuščinske razprave, toda stranke pozneje k sodišču vabijo, zapuščinsko razpravo tam ob pritegnitvi zapisnikarja vrše, ter zapuščinske izkaze, prisojilne listine itd. odlagajo pisarni, češ da so preobloženi z delom. Tudi pri drugem delu potrebujejo pisarniške uradnike, le pri komisijah ne. — Dokaz spisi, potni dnevniki in letni izkazi. Le proti takšnemu postopanju se bomo in se moramo upirati pisarniški uradniki. Kdor ima delo, naj ima zaslužek.

— Sodna pisarna.

Decentralizem šolstva. Gosp. J. B. je v štev. 16. »Našega Glasa« v Vestniku omenil moj članek Uprava iz štev. 14. in v njem napisano mesto o decentralizmu šolstva, ki ga je razlagal tako, da mislim decentralistično vzdrževanje šolstva, čemur on ne pritrjuje. Z veseljem konstatiram, da tudi jaz nisem mislil tako, pač pa sem hotel povedati, da je treba šolstvu v okoliših Cetine, Prizrena, Niša in sploh na našem jugu posvečati več pozornosti nego pri nas, kjer smo, hvalo Bogu, na častni višini. Oni doli pa so danes tam, kjer smo bili mi pred pol stoletjem glede števila šol. — Ustroj sam pa mora biti enoten, in soglašam popolnoma z g. J. B., zahvaljuje ga za priznanje mojim člankom. — J. Z.

Društvo carinskih uradnikov za slovensko ozemlje v Ljubljani poziva svoje člane, da poravnajo članarino za tekoče leto. — Odbor.

Sodni vročevalci. Pišejo nam: Prosim, sprejmite tudi od nas najnižjih in čisto pozabljenih javnih nameščencev par vrstic. To smo gotovo sodni vročevalci, ki opravljamo telesno najbolj naporno službo izmed vseh nameščencev pri sodiščih. Vendar pa se nihče ne spomni, da bi nam olajšal naše bedno stanje. Če prosimo za kako izboljšanje položaja se nam niti ne odgovori na prošnjo. Vsakdo, ki ima kaj pojma o poslovanju pri sodiščih, mora priznati, da smo pomilovanja vredni. Službo moramo opravljati v vsakem vremenu, od ranega jutra do poznega večera, da raznosimo številne spise in obhodimo vsaki dan do 40—50 km, kar ni nobena malenkost, posebno v hribovitih krajih. Plače imamo pa za ves ta trud celih 500 K na mesec, medtem ko ima navadni delavec pri rudnikih 60 K na 8 ur in še vsake 3 mesece nabavni prispevek 500 K in pri tem nima skrbi, kako bo opravil do določenega roka delo, kot ga moramo mi. Prosimo slavno sodno upravo, naj se enkrat uredi naše vprašanje in nam nakaže vsaj 900 K draginske doklade oz. naj nam da dnevnice, da bomo vsaj človeku spodobno živeli in opravljali lažje svojo težko službo in da ne bomo napol bosi in raztrgani hodili okrog, kar gotovo ne dela ugleda sodni upravi.

Društvo pisar, oficijantov, oficijantk, pomočnikov in pomočnic javlja, da bo »Občni zbor dne 5. maja 1921 ob 2. popoldne in ne ob 8. zvečer, kakor je bilo prvotno objavljeno.«

Iz geometrijskih krogov. Članek pod tem naslovom v št. 15 »Našega glasa« si je privoščil takozvane ljubljanske ministre, ker so baje ti ministri nevoščljivi svojim stanovskim tovarišem za »vsak ficek«, ki bi si ga ta ali oni s trudom prislužil. Podpisani kot eden od takozvanih ljubljanskih ministrov odločno zavračam vsako podtikanje nevoščljivosti napram svojim stanovskim tovarišem, ker lahko dokažem, da sem meni v izvršbo odkazane privatne meritve iz lastnega nagiba prepustil tovarišu v izvršitev. Josip Verbič, katastralni nadzornik.

Trošnine in nočnine. Pišejo nam: Lansko leto oktobra je izšla naredba delegacije ministrstva financ v Ljubljani, s katero se nam povzraja trošnine in nočnine in sicer naknadno s 1. junijem 1920, a do danes nam ni bila nakazana diferenca, čeravno smo že v aprilu 1921. Poteklo je že šest mesecev; nadejamo se, da ne poteče še drugih šest mesecev. Zato opozarjamo društvo finančne kontrole, naj pri pristojnih oblastih potrebno ukrene.

Centralizem ali decentralizem šolstva. V 14. številki »Našega Glasa« zaključuje g. I. Z. vrsto člankov pod naslovom »Uprava«. Rad sem čital njegova izvajanja, ker se vidi, da ima pregled čez državni ustroj. Dobro bi bilo, da bi se vpoštevali njegovi nasveti, kolikor je to sploh mogoče. Pač sem osupnil, ko sem čital v njegovi razpravi, da bi bil decentralizem primeren za šolstvo. To je povedano kratko pa jedrnat. Šole naj bi spadale pod pokrajinske vlade. Rad bi vedel, kako bi izgledala ljubljanska univerza, ko bi jo morala Slovenija sama vzdrževati. Koliko šolske naklade bi se moralo pobirati, ko bi hoteli le one meščanske šole vzdrževati, ki jih je ustanovila Jugoslavija! Ljudsko-šolski učitelji bi zavjurali, ko bi jim zopet rezali deželni očetje kruh. Ali bi bila to jedinstvena država, ko bi Srbi vzgajali zgolj Srbe, Hrvatje zgolj Hrvate in Slovenci zgolj Slovence? To bi bile še vedno tri države, kakor so bile dozdaj. Ko se dosedanj tako imenovani Jugoslavlani preselijo v večnost in zavlada v edinstvenem duhu odgojena mladina, bo nastopila doba cvetoče Jugoslavije. Slovenci smo tako majhni ljudje, da bi šola v samoupravi gotovo postala žoga prepirajočih se strank. Moje nemerodajno mnenje je, da je korak, ki se je napravil na šolskem polju, ena najbolj svetlih točk v naši upravi. Slovenci smo v tej stroki toliko pridobili, da si nekaj o tem niti sanjati nismo upali. — Slabo bi bilo, ko bi se to spet podrla. I. B.

Preskrba kuriva za prihodnjo zimo. Deželna vlada se je odločila, državnim nameščencem v Ljubljani preskrbeti kurivo tudi za prihodnjo zimo. Uradi ob železniški progi lahko naroče za svoje uslužbence premog, ako je tam toliko poštinih uslužbencev, da bi znašalo naročilo vsaj en vagon. Vsak oženjen uslužbenec lahko naroči 3 tone, samski po 1 tono in samski z lastnim gospodinjstvom po 2 toni premoga. Vsaka tona bi veljala okoli 700 kron. Cena je neobvezna. Vsak naročnik se z naročbo zaveže, naročeno množino tudi prevzeti.

Sluge davčnih uradov in finančnih oblasti. Pišejo nam: Vedno se čita o izvrščenju uslužbencev pri raznih oblastih v kategorije poduradnikov ozir. uradnikov, le od davčnih in finančnih slug ni bil nihče imenovan za poduradnika, kaj šele za uradnika. Le davčni izterjevalci kot edini uslužbenci finančnih oblasti so že dosegli zasluženi čin poduradnikov. Veliko je pa davčnih in finančnih slug, ki so bili izterjevalci, prosili so pa zaradi tega za službe davčnih slug, ker so bili kot taki definitivno nastavljeni, medtem ko so bili prejšnji dav. izterjevalci le pogodbeni nastavljeni. Za davčne slug, bivše izterjevalce, je imenovanje davčnih izterjevalcev za poduradnike nekaka degradacija. Pri raznih manjših davčnih uradih upravljajo sluga poleg njim pripadajočih del tudi uradniška dela. Opravljajo jih s veseljem ter v popolno zadovoljstvo svojih predstojnikov. Tako nadomeščajo uradnika, kar je državi le v korist. Pri sodnji so sluga imenovani za poduradnike in uradnike. Pri pošti, železnici, državnih policiji i. t. d. se imenuje sposobne uslužbence za poduradnike in uradnike. Celó v Avstriji, ki je v zelo slabem finančnem stanju, so davčni sluga in izterjevalci že bili imenovani za poduradnike in uradnike brez čina. Pri vseh oblastih se torej nudi sposobnemu prilika za napredovanje, le pri naši finančni oblasti ne. Prosim, da bi se finančne oblasti prepričale o delovanju posameznih davčnih in finančnih slug in da bi se v najkrajšem času potrebno ukrenilo, da pridejo tudi sposobni davčni in finančni sluga do zasluženega napredovanja.

Drogerija „ADRIJA“ Fotomanufaktura

22—3 Parfumerija

B. Čvančara

Ljubljana, Selenburgova ul. 5.

Priporoča se tvrdka 4—6

Jos. Petelinc

trgovina z galanterijskim in modnim blagom, zaloga šivalnih strojev in njih posameznih delov.

Ljubljana, Sv. Petra n. 7.

A. Mihelič, Ljubljana

Selenburgova ulica 1.
15—3

Trgovina s ščetinastimi izdelki. Galanterija in parfumerija. Edina zaloga jugoslovanskih K V A R T kakor tarok, marijaš, whist, primorka.

Drogerija

I. C. Kotar,

Ljubljana,

Wolfova ul. 3.

Fotomanufaktura

VZAJEMNA POSOJILNICA

REG. ZADRUGA Z O. J. V LJUBLJANI

dovoljuje javnim uslužbencem posojila na osebni kredit proti poroštvu, zaznambi na službene prejemke in zastavi življenjskih polic na daljšo dobo in proti malim mesečnim odplačilom :: 6% obresti.

HRANILNE VLOGE SE OBREŠTUJEJO PO 4%.

Prošnje se rešujejo zelo hitro. Zahtevajte prospekt!

Naročajte in širite „Naš Glas!“